

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 297/09-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. decembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť spoločnosti V., s. r. o., O., zastúpenej advokátkou JUDr. M. P., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti V., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Spoločnosti V., s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý spoločnosti V., s. r. o., uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 292,38 € (slovom dvestodevät'desiatdva eur a tridsaťosem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. M. P., Advokátska kancelária, Ž.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 297/09-12 z 22. septembra 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie s'ťažnosť spoločnosti V., s. r. o. (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007.

Zo s'ťažnosti vyplynulo, že s'ťažovateľ vystupuje v predmetnom súdnom konaní ako žalobca.

Konanie, ktorého predmetom je uhradenie istiny v sume 2 175 425 Sk s príslušenstvom, bolo začaté na základe návrhu s'ťažovateľa na vydanie platobného

rozkazu z 19. decembra 2005. Okresný súd vydal 4. júla 2006 platobný rozkaz č. k. 8 Ro 479/2005-43, proti ktorému žalovaní podali 9. novembra 2006 odpor. Na základe podaného odporu bolo konanie prevedené do súdneho registra C, v ktorom je v súčasnosti vedené pod sp. zn. 8 C 2/2007.

Podľa názoru sťažovateľa *„Okresný súd v Žiline porušil právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 8C 2/2007, nakoľko súdne konanie o zaplatenie 2.175.425,- Sk s príslušenstvom prebieha už viac ako 3,5 roka a za obdobie od 04. 07. 2006 doposiaľ súd vo veci nekonal“*.

Z uvedených dôvodov sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007 porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov, priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu z 2. októbra 2009 k sťažnosti zaujal stanovisko prostredníctvom svojho podpredsedu, a to vyjadrením sp. zn. 1 SprS 345/09 z 19. októbra 2009 doručeným ústavnému súdu 23. októbra 2009. Podpredseda okresného súdu v ňom uviedol, že prerokúvaná vec je skutkovo zložitá, keďže *„predmetom konania je nárok zo zmluvy o dielo, pričom rozsah prác je odkázaný na špecifikáciu, ktorá nebola predložená“*. Právnu náročnosť zhodnotil podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení ako *„priemernú“*, pričom zdôraznil nevyhnutnosť *„primerane aplikovať ustanovenia o prejave vôle účastníkov“*.

Podpredseda okresného súdu ďalej uviedol stručný prehľad úkonov súdu a účastníkov konania: *„Po začatí konania súd pripustil uznesením rozšírenie okruhu účastníkov o odporkyňu v rade 2/ a po zaplatení súdneho poplatku bol 4.7.2006 vydaný platobný rozkaz. Pre problémy s doručovaním bol tento doručený políciou až dňa 4.11.2006. Po podaní odporu bola vec zapísaná do registra C a predložená sudcovi v stave vysokej zaťažnosti súdneho oddelenia. Podaniami zo dňa 19.6.2008 a 10.10.2008 odporca*

v rade 1/ dokladal prekážky postupu v konaní svojou hospitalizáciou s ukončením pravdepodobne v mesiaci január 2009. Sudca pojednávanie vytýčil na 28.9.2009 a následne na 11.11.2009, pričom zohľadnil ďalšiu tvrdenú hospitalizáciu do 27.10.2009. Sudca pritom zohľadnil okolnosť, že doložená práceneschopnosť je prekážkou v konaní na strane účastníka“.

Podľa názoru podpredsedu okresného súdu „v súčasnej dobe už k žiadnym prietahom nedochádza a súd priebežne určuje termíny pojednávania. Predchádzajúce obdobie súdneho konania bolo výrazne poznačené skutočnosťou, že odporca v rade 1/ bol dlhodobo práceneschopný. Vzhľadom na ustálenú judikatúru súdov je doložená práceneschopnosť dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania podľa § 101 ods. 2 O.s.p.. Táto skutočnosť má potom vplyv aj na posúdenie dôvodnosti podanej sťažnosti na prietahy v súdnom konaní. Keďže v súčasnej dobe sa už vo veci riadne koná, je sťažnosť v časti, kde sťažovateľ žiada prikázať Okresnému súd Žilina vo veci konať, nedôvodná.“.

V prílohe svojho vyjadrenia podpredseda okresného súdu pripojil vyjadrenie zákonného sudcu v predmetnej veci, ako aj stručnú chronológiu úkonov súdu.

Podpredseda okresného súdu tiež oznámil, že súhlasí s prerokovaním sťažnosti bez nariadenia ústneho pojednávania.

Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu na výzvu ústavného súdu z 23. októbra 2009 vyjadrila podaním z 28. októbra 2009 doručeným ústavnému súdu 4. novembra 2009, v ktorom uviedla, že súhlasí s tvrdením okresného súdu o skutkovej zložitosti veci, a aj keď pripúšťa, že súd v súčasnosti vo veci koná, „*minimálne v období od 16.11.2006 do 21.04.2009 (29 mesiacov) bol súd v konaní nečinný*“. Poukázala tiež na skutočnosť, že „*neustále vyhýbanie sa súdnemu konaniu zo strany odporcu nemôže byť dôvodom porušovania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48. ods. 2 Ústavy SR*“.

Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom vyjadrení vyčíslila aj trovy právneho zastúpenia, ktorých náhradu žiada nálezom priznať, a vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu zistil tento priebeh a stav konania v predmetnej veci:

Okresnému súdu bol 22. decembra 2005 doručený návrh sťažovateľa na vydanie platobného rozkazu.

Následne sťažovateľ podaním zo 4. apríla 2006 navrhol pripustenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného a okresný súd jeho návrhu uznesením z 5. mája 2006 vyhovel.

Okresný súd 4. júla 2006 vydal platobný rozkaz č. k. 8 Ro 479/2005-43, ktorý bol právnemu zástupcovi sťažovateľa doručený 24. júla 2006 a žalovaným 4. novembra 2006.

Proti platobnému rozkazu podali žalovaní 9. novembra 2006 odpor.

Podaním z 15. decembra sa k odporu vyjadril sťažovateľ.

Na základe podaného odporu bola vec 3. januára 2007 prevedená do registra C a bola jej pridelená sp. zn. 8 C 2/2007.

Výzvou z 2. júla 2007 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalovaných, aby predložil splnomocnenie na zastupovanie v konaní. Právny zástupca okresnému súdu 19. júla 2007 doručil splnomocnenie udelené mu oboma žalovanými 18. mája 2006.

Podaním zo 7. augusta 2007 požiadal žalovaný v 1. rade o nenariadenie pojednávania „od 15.10.2007“ zo zdravotných dôvodov spočívajúcich v plánovaných odborných vyšetreniach v období od augusta do septembra 2007. Totožné podanie bolo doručené okresnému súdu 21. augusta 2007.

Sťažovateľ 30. januára 2008 doručil okresnému súdu podanie, v ktorom oznámil zmenu právneho zástupcu, navrhol svedkov, predložil znalecký posudok a s odkazom na závery predloženého posudku vzal žalobu čiastočne späť.

Žiadosťou z 19. júna 2008 žalovaný v 1. rade osobne opätovne požiadal o nenariadenie pojednávania vo veci v čase „od 15.10.2008“ s poukázaním na opakovanú hospitalizáciu v priebehu roka 2008, ako aj na ďalšie plánované hospitalizácie a nutnú doliečováciu a kúpeľnú liečbu.

Prakticky totožné podanie žalovaného v 1. rade bolo okresnému súdu doručené 14. októbra 2008, v ktorom žiadal o nariadenie pojednávania na február 2009.

Okresný súd následne 21. apríla 2009 nariadil pojednávanie na 10. jún 2009.

Uznesením č. k. 8 C 2/2007-206 z 21. apríla 2009 okresný súd na základe návrhu sťažovateľa z 30. januára 2008 čiastočne zastavil konanie a pripustil zmenu žalobného návrhu.

Žalovaný v 1. rade 7. mája 2009 doručil okresnému súdu svoju žiadosť o odročenie termínu pojednávania určeného na 10. jún 2009, a to na september 2009 z dôvodu ďalšej plánovanej operácie.

Okresný súd žiadosti žalovaného v 1. rade vyhovel a odročil pojednávanie na 28. september 2009. Zároveň vyzval žalovaného v 1. rade, aby si s ohľadom na opakujúci sa dôvod ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní a žiadostí o jeho nenariadenie zvolil právneho zástupcu, s ktorým by bolo možné vec prerokovať.

Prvé pojednávanie vo veci okresný súd uskutočnil 28. septembra 2009, ktoré však pre účely ďalšieho dokazovania odročil na 11. november 2009. Toto pojednávanie sa neuskutočnilo.

V čase rozhodovania ústavného súdu predmetné konanie na okresnom súde nebolo skončené.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: (1) zložitosť veci, (2) správanie účastníkov konania a (3) postup okresného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Základnými kritériami na hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95). Predmetom ústavnej sťažnosti je občianskoprávne konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 8 C 2/2007, ktorého predmetom je nárok zo zmluvy o dielo. Skutková zložitosť veci konštatovaná vo vyjadrení podpredsedu okresného súdu a akceptovaná aj vo vyjadrení právnej zástupkyne sťažovateľa má spočívať najmä v náročnom zisťovaní rozsahu prác realizovaných pri vyhotovení diela, keďže toto je odkázané *„na špecifikáciu, ktorá nebola*

predložená“. Ústavný súd pripúšťa istú mieru náročnosti dokazovania z dôvodu ustálenia skutkového stavu, táto však s ohľadom na doterajší priebeh konania na okresnom súde nemôže byť vnímaná ako zásadný dôvod vzniku prietáhov v konaní. Okresnému súdu boli účastníkmi konania predložené písomné vyjadrenia a dôkazy vrátane znaleckého posudku, pričom okresný súd dosiaľ v rámci dokazovania uskutočnil iba výsluchy účastníkov konania a svedkov na pojednávaní 28. septembra 2009. Z uvedeného vyplýva, že náročnosť dokazovania nemohla mať sama osebe priamy vplyv na skutočnosť, že v konaní nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté. Z hľadiska právnej náročnosti ústavný súd nezistil otázku osobitného právneho významu, ktorá by mala byť v tomto konaní riešená bez jej predošlého riešenia v ustálenej judikatúre všeobecných súdov, preto konanie nepovažuje za zložité po právnej stránke.

Pri posudzovaní druhého kritéria používaného na hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v konaní ústavný súd dospel k záveru, že správanie sťažovateľa neprispelo k celkovej dĺžke konania. Sťažovateľ primerane a včas reagoval na výzvy okresného súdu a poskytoval súčinnosť v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci v primeranej lehote.

Postup okresného súdu ako tretie kritérium na posúdenie porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zhodnotil ústavný súd ako postup, ktorý vykazoval zbytočné prietahy.

V postupe okresného súdu počas posudzovaného obdobia ústavný súd identifikoval jednak obdobia neodôvodnenej nečinnosti a jednak úkony vykazujúce znaky neefektívneho a nesústreďeného postupu súdu. Ústavný súd pripomína, že aj takýto postup je potrebné posudzovať ako činnosť, ktorá môže zapríčiniť porušenie zaručeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže nevedie k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa osoba obrátila na súd, aby o jej veci rozhodol (I. ÚS 17/99, II. ÚS 33/99).

Prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa osoba obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Takáto povinnosť je konkretizovaná jednak v § 6

zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, jednak v § 100 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd bez ďalších návrhov tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, a napokon v § 114 ods. 1 OSP, podľa ktorého predseda senátu pripraví konanie tak, aby bolo možné rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní. Nerešpektovanie týchto ustanovení Občianskeho súdneho poriadku môže v okolnostiach konkrétneho súdneho konania znamenať neefektívny a nesústreďený postup konajúceho súdu, a tým aj porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd identifikoval priet'ahy v konaní najmä v období od 3. januára 2007, keď došlo k prevedeniu konania do registra C, až do 28. septembra 2009, keď okresný súd uskutočnil prvé pojednávanie vo veci.

Okresný súd v uvedenom období neuskutočnil žiaden úkon, ktorý by bezprostredne viedol k rozhodnutiu vo veci, s výnimkou rozhodnutia (uznesenie č. k. 8 C 2/2007-206 z 21. apríla 2009) o čiastočnom späťvzati návrhu s'ťažovateľa doručeného okresnému súdu 29. januára 2008 (okresný súd teda rozhodol po roku a troch mesiacoch). Okresný súd taktiež až do 21. apríla 2009 nenariadil ani jeden termín pojednávania. Argumentáciu okresného súdu opierajúcu sa o práceneschopnosť žalovaného v 1. rade ústavný súd nemôže akceptovať ako dôvod dlhodobej nečinnosti okresného súdu.

Žalovaný v 1. rade prvýkrát požiadal súd, aby nenariad'oval vo veci pojednávanie svojím podaním z 1. augusta 2007, ktoré bolo doručené okresnému súdu opakovane 7. augusta 2007 a 21. augusta 2007. Jeho žiadosť sa týkala bližšie neurčeného obdobia „od 15. októbra 2007“. Okresný súd tejto žiadosti vyhovel a pojednávanie nenariadil.

Druhá žiadosť žalovaného v 1. rade (opäť nie prostredníctvom právneho zástupcu) bola okresnému súdu doručená 24. júna 2008 a následne s takmer totožným obsahom znova 14. októbra 2008. V prvom prípade žiadal žalovaný v 1. rade o nenariadenie pojednávania v čase „od 15. októbra 2008“, pričom pri uvedenom opätovnom doručení žiadosti požiadal zároveň o nariadenie pojednávania na február 2009.

Okresný súd nariadil termín pojednávania na 10. jún 2009.

Podľa § 174 ods. 2 OSP ak čo len jeden zo žalovaných podá včas odpor s odôvodnením vo veci samej, zrušuje sa tým platobný rozkaz v plnom rozsahu a súd nariadi pojednávanie. Nečinnosť okresného súdu v danom prípade aj pri rešpektovaní ustanovenia § 101 ods. 2 OSP, v zmysle ktorého je doložená práceneschopnosť účastníka konania dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania, nie je možné akceptovať, keďže okresný súd sa v danom období ani nepokúsil nariadiť pojednávanie. Skutočnosť, že odpor žalovaných bol okresnému súdu doručený 9. novembra 2006 a o dôvode pre možné odročenie pojednávania sa okresný súd dozvedel najskôr podaním žalovaného v 1. rade zo 7. augusta 2007, svedčí o neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v čase po podaní odporu. Rovnako tak okresný súd neuskutočnil žiadne kroky na zistenie, či prekážka postupu v konaní spočívajúca v práceneschopnosti účastníka konania odpadla po uplynutí primeraného času od žiadostí o nepojednávanie, ani neuložil povinnosť informovať ho o odpadnutí prekážky v konaní na strane žalovaného v 1. rade. Napriek tomu, že žalovaný v 1. rade vo svojej žiadosti zo 14. októbra 2008 sám navrhol možný termín pojednávania na február 2009, okresný súd pojednávanie nariadil až 21. apríla 2009, a to na 10. jún 2009.

Celé toto obdobie je teda poznačené nečinnosťou okresného súdu v trvaní 2 rokov a troch mesiacov.

Postup súdu v tomto období, ako aj v období nasledujúcom je možné hodnotiť tiež ako postup neefektívny a nesústreďený. Okresný súd po celý čas z neznámych dôvodov ignoroval skutočnosť, že žalovaný v 1. rade (a rovnako tak žalovaná v 2. rade) je riadne procesne zastúpený zvoleným advokátom, a to na základe splnomocnenia z 18. mája 2006. Toto splnomocnenie bolo okresnému súdu predložené spolu s vyjadrením žalovaných k návrhu na vydanie platobného rozkazu z 31. mája 2006 a v súdnom spise sa nachádza na č. 1. 47. Zo súdneho spisu nevyplýva skutočnosť, že by toto splnomocnenie bolo odvolané alebo vypovedané či už žalovanými, alebo zvoleným advokátom. Napriek tomu okresný súd výzvou z 2. júla 2007 vyzval právneho zástupcu žalovaných na predloženie splnomocnenia. Na základe tejto výzvy bol súdu opätovne predložený originál splnomocnenia na zastupovanie oboch žalovaných z 18. mája 2006 (č. 1. 158).

Podľa § 24 OSP účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí.

Podľa § 25 OSP ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Splnomocnený zástupca, ktorému bolo udelené generálne splnomocnenie, je v konaní oprávnený na všetky úkony, ktoré môže urobiť účastník konania. Keďže žalovaný v 1. rade bol v konaní zastúpený advokátom, okresnému súdu nič nebránilo nariadiť termín pojednávania aj na čas, v ktorom bola žalovaným v 1. rade avizovaná jeho hospitalizácia, a následne uskutočniť pojednávanie za prítomnosti sťažovateľa, žalovanej v 2. rade a právneho zástupcu žalovaného v 1. rade za predpokladu splnenia podmienok podľa § 115 OSP, pričom na takomto pojednávaní mohol uskutočniť dokazovanie tými dôkaznými prostriedkami, ktoré osobnú prítomnosť žalovaného v 1. rade nevyžadujú. Skutočnosť, že žiadosti o odročenie, resp. o nenariaďovanie termínov pojednávania podával osobne žalovaný v 1. rade, nijak nevytvára predpoklad, že by sa pojednávania nemohol zúčastniť jeho splnomocnený právny zástupca.

Aktivita právneho zástupcu žalovaného v 1. rade v konaní, či už osobná, alebo prostredníctvom substitučne splnomocnených osôb, vyplýva zo súdneho spisu, najmä z úradných záznamov o nahliadnutí do spisu (napr. č. l. 54, č. l. 61), z podaní právneho zástupcu uskutočnených v mene žalovaných (napr. odpor z 9. novembra na č. l. 65 - 68), ale tiež z úkonov okresného súdu adresovaných právnenému zástupcovi žalovaných (napr. úradný záznam na č. l. 163 ukladajúci doručiť právnenému zástupcovi uznesenie o povinnosti uhradiť súdny poplatok za podaný odpor).

Skutočnosť, že pojednávanie možno uskutočniť aj so zástupcom žalovaného v 1. rade, teda bez osobnej prítomnosti účastníka konania, okresný súd reflektoval až po odročení pojednávania nariadeného na 10. jún 2009. Okresný súd tu opätovne vyhovel žiadosti žalovaného v 1. rade o odročenie pojednávania z 5. mája 2009, pričom ho zároveň vyzval, aby si „*sám určil zástupcu na ochranu svojich práv, s ktorým by bolo možné vec prejednať*“, a to aj napriek tomu, že bol žalovaný v konaní zastúpený advokátom, ktorý bol

navyše okresným súdom riadne predvolaný aj na zrušené pojednávanie z 10. júna 2009 (doručenka na č. l. 205).

Okresný súd teda dlhodobo vo veci nepojednával s poukázaním na ustanovenie § 101 ods. 2 OSP napriek tomu, že nepriaznivý zdravotný stav jedného zo žalovaných nepredstavoval v konaní prekážku ďalšieho postupu s ohľadom na jeho procesné zastúpenie advokátom. Hoci okresný súd z hľadiska nevyhnutného zistenia skutkového stavu považoval v konaní za potrebné žalovaného v 1. rade vypočuť, objektívna nemožnosť takéhoto úkonu v danom čase nemôže byť dôvodom na jeho nečinnosť a pasivitu v trvaní 2 rokov a deviatich mesiacov.

Ústavný súd pri posudzovaní dôvodov podanej sťažnosti nezohľadnil námietku vysokej zaťaženia sudcu, ktorému bola vec pridelená po podaní odporu žalovanými. V zmysle konštantnej judikatúry tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prieťahov (obdobne napr. III. ÚS 118/07, III. ÚS 140/07).

Zistená dĺžka nečinnosti konajúceho súdu aj v pomere k celkovej dĺžke konania jednoznačne zakladá právomoc ústavného súdu vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Konanie v predmetnej veci ústavný súd kvalifikuje ako konanie vykazujúce prieťahy relevantné z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd dosiaľ nedokázal organizovať svoj procesný postup plynulo a efektívne tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 OSP) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzické osoby obrátili s návrhom na rozhodnutie sporu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v 1. bode výroku tohto nálezu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal. Vzhľadom na to ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 2/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa garantovaného mu čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľa, jeho správanie počas predmetného konania a aj tú skutočnosť, že vo veci zistil porušenie označených práv.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €. Ústavný súd v okolnostiach posudzovaného prípadu a berúc do úvahy už uvedené kritériá považuje za primerané priznať sťažovateľovi sumu 1 500 € (bod 3 výroku nálezu).

Pri určovaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Právna zástupkyňa sťažovateľa si podaním zo 4. novembra 2009 uplatnila trovy konania v sume 438,33 €.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2008 v sume 695,41 €. Za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2009 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti) patrí podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov odmena 2 x 115,90 € a 2 x režijný paušál po 6,95 €. Keďže advokátka sťažovateľa je platcom DPH, ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov spolu s 19 % DPH v celkovej sume 292,38 €.

Ústavný súd nepriznal náhradu trov za vyjadrenie advokátky k stanovisku okresného súdu, keďže tento úkon neobsahoval žiadne nové skutočnosti týkajúce sa meritórneho posúdenia veci.

Ústavný súd vyslovil povinnosť okresného súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia právnej zástupkyňi sťažovateľa.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2009